

กระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย
และเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

Participation in the prevention and anti-corruption of the Loei Provincial Council of
Community Organizations and Loei Provincial People's Network

วิษณุ มะลิตัน

E-mail: wich.mal@lru.ac.th

โทรศัพท์: 08-1058-9117

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และ 2) ศึกษาแนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย เป็นการวิจัยแบบสองวิธีคือการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ใช้ประชากรคือคณะกรรมการจากสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย จำนวน 100 กลุ่ม ทั้งหมด 2,530 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 335 คน ความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ใช้การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น ส่วนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กลุ่มเป้าหมายคือ 1) ประธานกลุ่มหรือผู้ที่ประธานมอบหมาย จำนวน 1 คนต่อสภาฯ รวม 100 คน ดังนี้ (1) โซน 1 รวม 23 คน (2) โซน 2 รวม 20 คน (3) โซน 3 รวม 23 คน (4) โซน 4 รวม 20 คน และ (5) โซน 5 รวม 14 คน 2) องค์กรภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่ จำนวน 5 องค์กรต่อโซน รวมทั้งสิ้น 25 คน ประกอบด้วย (1) ตัวแทนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จำนวน 5 คน (2) ตัวแทนเครือข่ายเศรษฐกิจและทุน จำนวน 5 คน (3) เครือข่ายสวัสดิการชุมชน จำนวน 5 คน (4) เครือข่ายผู้นำท้องที่ จำนวน 5 คน (4) เครือข่ายผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน และ (5) เครือข่ายบ้านพอเพียง จำนวน 5 คน ใช้เวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการโซนละ 1 วัน รวมใช้เวลาจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 5 วัน ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมของความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วม ค่า PNI modified เท่ากับ 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นลำดับที่ 1 ค่า PNI modified เท่ากับ 0.43 และแนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลยประกอบด้วย (1) การสร้างกระบวนการร่วมกันคิด ต้องมีการสร้างจิตสำนึกร่วม (Consciousness cultivation) (2) การสร้างกระบวนการร่วมกันวางแผน ต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล (Good governance) (3) ร่วมกันดำเนินกิจกรรม ต้องใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้รับทราบว่ามีกรดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง (4) การร่วมประเมินผล ต้องให้เกิดความคิดเห็น ชุม วิพากษ์ วิวิจารณ์ จากทุกภาคส่วน โดยต้องเปิดใจพร้อมรับ ให้เกิดการปรับ เปลี่ยน พฤติกรรมและการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และ (5) ร่วมกันรับผลประโยชน์ ต้องพิจารณาขอบข่ายบทบาทหน้าที่ให้กับทุกคน

คำสำคัญ: กระบวนการมีส่วนร่วม, การป้องกันและต่อต้านการทุจริต, สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย, เครือข่ายภาคประชาชน

Abstract

Research on the Prevention and Anti-Corruption Participation Process of Loei Subdistrict Community Organization Council and Loei Provincial People's Network The objectives were to 1) study the need for participation in the prevention and combating of corruption and 2) Study on the guidelines for establishing a process to participate population is a committee from the Loei Provincial Community Organization Council and the Loei Provincial People's Network. A total of 2,530 sampled from Kreici and Morean's table of 335 people. with a confidence

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ มะลิตัน สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

level of 0.05. Use Needs Value Analysis Qualitative Research Methods Section The target audience people were is 1) the chairman of the group or the person assigned by the chairman; (1) Zone 1 totals 23 people, (2) Zone 2 includes 20 people, (3) Zone 3 includes 23 people, (4) Zone 4 includes 20 people, and (5) Zone 5 includes 14 people. (2) 5 representatives of economic and capital networks, (3) 5 community welfare networks, (4) 5 local leaders networks, (4) 5 local leaders networks, and (5) local leaders networks. The Sufficiency House Network consisted of 5 participants in each workshop zone for a total of 5 days. The results showed that in the overall need for participation, the PNI modified value was 0.28. When considered individually, it was found that the implementation of the joint planning principle was No. 1, the PNI modified value was 0.43, and the guidelines for creating a participatory process for the prevention and anti-corruption of the Loei Subdistrict Community Organization Council and the Loei Provincial People's Network consisted of: (1) Creating a collaborative thinking process, requiring consciousness cultivation, (2) Creating a process to jointly plan, requiring the application of good governance principles, (3) Jointly carrying out activities. (4) Participation in the evaluation must generate opinions, criticisms, and criticisms from all sectors, with an open mind and readiness to adjust behavior and operations to be more appropriate, and (5) Jointly receive benefits

Keywords: Participatory Process, Anti-Corruption Prevention, Loei Subdistrict Community Organization Council, Network

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการเชื่อมโยงมิติการพัฒนาและตัวชี้วัดภายใต้แผนการพัฒนาและการดำเนินงานของกระทรวงต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามข้อเสนอของ UNDP (2020) ที่ว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDG) ไว้ทั้งหมด 17 ตัวชี้วัดและตัวชี้วัดแรกที่กำหนดขึ้นคือการพัฒนา “คน” เพื่อให้หลุดพ้นกับดักความยากจน ซึ่ง ปัทมาวดี โพชนุกูล (2560) รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หนึ่งในคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ขับเคลื่อนภารกิจ SDGs ของประเทศไทย กล่าวว่าประเทศไทยกำลังดำเนินกิจกรรม SDGs ที่มาต่อจาก MDGs (Millennium Development Goals) ปรากฏว่า MDGs มี 7 ข้อ แต่มี 2 ข้อที่ประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนหรือไม่ดำเนินการไม่ผ่านคือประเด็นการพัฒนาคน และด้านการจัดการศึกษา ในขณะที่ UN Summit for the adoption of the post-2015 development agenda จะกำหนดกรอบ SDGs ในปี 2016-2030 หรือ 15 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาส่วนหนึ่งเรื่องเศรษฐกิจจากเรื่องกิจพอเพียง ที่มีความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากที่สุดที่จะพัฒนาทั้งคนและการศึกษาให้เป็นรูปธรรมได้

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) นับได้ว่าเป็นภัยที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยผลการสำรวจขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้สำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index หรือ CPI) ในปี 2566 ได้คะแนน 35 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 เป็นลำดับที่ 108 ของโลกจากการวัดทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สรุปสาเหตุมาจากการจ่ายสินบนในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน มี 5 ประเทศที่พบการคอร์รัปชันจำนวนมากขึ้น ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม ประเทศกัมพูชาและประเทศเมียนมาร์ และ ปปช.ได้เสนอทางออกที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแสวงหาทางออกด้วยการสร้างแนวร่วมการตรวจสอบทางสังคม ซึ่ง เดช พุ่มคชา (2565:9-11) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) คือการที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอยเป็นไปได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปเองและที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้และในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาต่างๆ ความทันสมัย การพัฒนาสังคม ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเกิดการพัฒนาในทุกมิติ สอดคล้องกับ วชิรวัชร งามละม่อม (2559:online) ที่อธิบายถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ามีรูปแบบที่สำคัญมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามธรรมชาติ และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากตัวมนุษย์เอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติที่เป็นวิวัฒนาการตามอารยธรรม

ของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นวัฏจักรตามหลักการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปของสังคมมนุษย์ และที่สำคัญนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมอันจะส่งผลให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่

สுகนธ์ เครือ่นาคำ และคณะ (2560:48) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปมี 4 รูปแบบ คือ 1) การรับรู้ข่าวสาร (Public information) ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น 2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) คือมีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็น และตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ 3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม ตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ 4) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ สอดคล้องกับเสรี พงศ์พิศ (2554 : 35-39) และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2558:47-50) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์สำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การคิดริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการร่วมประเมินผล ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าวมีกระบวนการดังนี้ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนตั้งแต่เริ่มว่า มีปัญหาสาเหตุ การแก้ไขปัญหา ด้วยการคิดว่าจะทำโครงการอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยใช้ประโยชน์จากแรงงาน ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเต็มที่ 2) การผสมผสานแผนงานและโครงการของส่วนราชการ ด้วยการพัฒนาความรู้ทักษะ ความสามารถของประชาชนและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาเดือดร้อน สนองผลประโยชน์ได้ถูกต้องตามเวลา และสถานที่ และ 3) การสร้างองค์กรท้องถิ่น กลไกการประสานงาน งบประมาณ ปัจจัยดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนตามความต้องการอันจำเป็นของประชาชน

ขบวนองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย (2566:7-9) ได้รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาประจำปี 2564 – 2565 ว่าได้รับงบประมาณโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน ปี 2565 เพียงจังหวัดเดียวของกลุ่มจังหวัดสปป. (อุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู บึงกาฬ และเลย) และผลการประเมินความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลพบว่าผู้นำที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 35.24 รวมไปถึงในปี 2566 จังหวัดเลยก็ยังคงได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการดังกล่าวต่อเนื่องเป็นปีที่สองเพียงจังหวัดเดียวเพื่อให้เป็นจังหวัดแห่งความโปร่งใสและตรวจสอบได้ แต่หน่วยงานที่สนับสนุนเงินงบประมาณโครงการยังขาดการติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ใช้เงินงบประมาณจากภาษีของประชาชนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และรูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสองวิธีซึ่งวัดผลได้ (2560 : 126) กล่าวว่าการวิจัยแบบสองวิธี หมายถึง การแสวงหาความรู้ความจริงด้วยการใช้วิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพ อย่างอิสระในเรื่องเดียวกันในระยะใดระยะหนึ่งหรือใช้ต่อเนื่องในระยะที่ต่างกัน แล้วนำผลที่ได้จากแต่ละวิธีมาสรุปร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ศึกษา

2. กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง **ขั้นตอนที่ 1** เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) เพื่อวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย จำนวน 100 กลุ่ม หากกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนกรรมการดำเนินงานทั้งหมด 2,530 คน ด้วยการเปิดตารางของเครซี่และมอร์แกน (ธีระ สนิทจารักษ์, 2558 : 53) และกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.05 ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายจากคณะกรรมการที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการต่อต้านการทุจริตภาคประชาชน ที่แต่ละโซนได้จัดขึ้นตามข้อเสนอแนะของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling : SYS) หาค่าสัดส่วนตามพื้นที่เพื่อให้เกิดการกระจายที่เหมาะสม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย	จำนวนกรรมการ		รวม (คน)	กลุ่มตัวอย่าง		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)		ชาย (คน)	หญิง (คน)	
โซน 1 กลุ่มน้ำโขง ได้แก่ อ.เชียงคาน อ.ท่าลี่ อ.ปากชม	706	121	827	98	27	125
โซน 2 เมืองศิวิไล ได้แก่ อ.เมือง อ.นาด้วง	352	98	450	32	23	55
โซน 3 ภูเขาเลาเนาไฟ ได้แก่ อ.ภูเรือ อ.ด่านซ้าย อ.นาแห้ว	374	128	502	41	32	73
โซน 4 ลอดเตอรี ได้แก่ อ.วังสะพุง อ.เอราวัณ อ.ภูหลวง	327	119	446	30	26	56
โซน 5 บึงไฟล้าน ได้แก่ อ.เกษตรวิสัย อ.ผาขาว อ.ภูกระดึง	217	88	305	15	11	26
รวม	1,976	554	2,530	216	119	335

ที่มา : รายงานสรุปผลการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดเลยประจำปี 2566

2.2 กลุ่มเป้าหมาย **ขั้นตอนที่ 2** เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) เพื่อค้นหากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 1 วันต่อการจัดกิจกรรมต่อโซน โดยกลุ่มเป้าหมายคือ **1) ประธานกลุ่มหรือผู้ที่ประธานมอบหมาย** จำนวน 1 คนต่อสภา รวม 100 คน ดังนี้ (1) โซน 1 รวม 23 คน (2) โซน 2 รวม 20 คน (3) โซน 3 รวม 23 คน (4) โซน 4 รวม 20 คน และ (5) โซน 5 รวม 14 คน **2) องค์กรภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่** จำนวน 5 องค์กรต่อโซน รวมทั้งสิ้น 25 คนประกอบด้วย (1) ตัวแทนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จำนวน 5 คน (2) ตัวแทนเครือข่ายเศรษฐกิจและทุน จำนวน 5 คน (3) เครือข่ายสวัสดิการชุมชน จำนวน 5 คน (4) เครือข่ายผู้นำท้องที่ จำนวน 5 คน (4) เครือข่ายผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน และ(5) เครือข่ายบ้านพอเพียง จำนวน 5 คน ใช้เวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการโซนละ 1 วัน รวมใช้เวลาจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 5 วัน ซึ่งในวันที่เข้าร่วมประชุมในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้แนะนำหัวข้อการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับตัวแทนกลุ่มไว้ก่อนและจะนัดหมายประชุมต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่าของ Likert โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ เพื่อค้นหาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

2) การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1) ด้านความถูกต้องด้านเนื้อหา (Content Validity) หรือความตรงตามเนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือว่าสอดคล้องตามเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการวัดหรือไม่ ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนสอดคล้องกันและคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective congruence : IOC) พบว่าข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ 0.66-1.00 สามารถใช้เป็นข้อคำถามสำหรับการวิจัยได้

2.2) การตรวจสอบความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในแบบครอนบาคอัลฟา โดยการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณภาพรายข้อและคุณภาพโดยรวม ซึ่งพิจารณาคุณภาพรายข้อที่ Item-Total Correlation (r) เพื่อตัดข้อคำถามที่มีค่าสูงและต่ำออกให้เหมาะสม และพิจารณาภาพรวมที่ค่า Alpha ซึ่งควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 (ธีระ สนิทธารักษ์, 2558:83-98) และพบว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยนี้มีค่า Alpha = 0.85 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ (1) การประชุมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเก็บข้อมูลและ

(2) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 ชุด และ(3) การตรวจนับและเช็คแบบสอบถามให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนรับคืน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ (1) การประชุมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเก็บ

(2) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 ชุด และ(3) การตรวจนับและเช็คแบบสอบถามให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนรับคืน

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นจะวิเคราะห์ค่า PNI modified

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัย โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

(1) โชน 1 ประกอบด้วยประธานกลุ่มจาก อ.เชียงคาน อ.ท่าลี่ และอ.ปากชม	รวม 23 คน
(2) โชน 2 ประกอบด้วยประธานกลุ่มจาก อ.เมืองเลย และอ.นาด้วง	รวม 20 คน
(3) โชน 3 ประกอบด้วยประธานกลุ่มจาก อ.ภูเรือ อ.ด่านซ้าย และอ.นาแห้ว	รวม 23 คน
(4) โชน 4 ประกอบด้วยประธานกลุ่มจาก อ.วังสะพุง อ.เอราวัณ และอ.ภูหลวง	รวม 20 คน
(5) โชน 5 ประกอบด้วยประธานกลุ่มจาก อ.หนองหิน อ.ผาขาว และอ.ภูกระดึง	รวม 14 คน
(6) ตัวแทนองค์กรภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่ จำนวน 5 องค์กรต่อโชน	รวม 25 คน

2) ดำเนินการประชุมสรุปเพื่อให้ข้อมูลผู้ให้ทุนวิจัย คือคณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเลย

(คปอ.) จำนวน 18 คน

3) นำข้อมูลที่ได้จากการกระบวนการมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

4.1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานขององค์กรชุมชนในงานสวัสดิการชุมชนและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรชุมชนในงานสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ดัง นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ที่ได้ปรับปรุงจากวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) หาค่าด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดลำดับโดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพปัจจุบันแล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่าของ PNI modified จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย จำนวน 335 ฉบับ ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

การมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified}	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	(I – D)/D	ลำดับ
1) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมคิด	4.82	0.47	4.19	0.73	0.15	5
2) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมวางแผน	4.31	0.76	3.02	0.88	0.43	1
3) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมดำเนินงาน	4.43	0.82	3.16	0.78	0.40	2
4) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมรับผลประโยชน์	4.83	0.40	4.12	0.77	0.17	4
5) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมประเมินผล	4.47	0.63	3.58	0.87	0.25	3
รวมเฉลี่ย	4.57	0.62	3.61	0.81	0.28	

จากตารางผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ในภาพรวมของความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วม ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อ 2) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมวางแผน เป็นลำดับที่ 1 ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.43 รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมดำเนินงาน ข้อ 5) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมประเมินผล ข้อ 4) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมรับผลประโยชน์ และข้อ 1) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมคิด ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.40, 0.25, 0.17 และ 0.15 ตามลำดับ

4.2) ผลการค้นหาคำสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

การค้นหาคำสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของกรมการพัฒนาชุมชน (2560:33-35) ที่เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชน 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินการ 4) การร่วมประเมินผล และ 5) การร่วมรับผลประโยชน์

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่าข้อ 2) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมวางแผน เป็นลำดับที่ 1 ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.43 ผู้วิจัยจึงร่วมมือกับกองเลขาสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ที่ดังนี้

4.2.1) กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อค้นหาคำสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้ร่วมกับกองเลขาสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) เพื่อค้นหาคำสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 1 วันต่อการจัดกิจกรรมต่อโซน โดยกลุ่มเป้าหมายคือประธานกลุ่มฯ หรือผู้ที่ประธานมอบหมาย จำนวน 1 คน รวม (1) โซน 1 รวม 23 คน (2) โซน 2 รวม 20 คน (3) โซน 3 รวม 23 คน (4) โซน 4 รวม 20 คน และ (5) โซน 5 รวม 14 คน และตัวแทนองค์กรภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่รวม 25 คน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 20-26 พฤศจิกายน 2565 ผลการวิจัยพบว่า

(1) การสร้างกระบวนการร่วมกันคิด ในแต่ละโซนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตได้เป็นอย่างดีนั้น ต้องมีการสร้างจิตสำนึกร่วม (Consciousness cultivation) โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎระเบียบให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องสร้างให้คนทุกระดับ ทุกวัยมีจิตสำนึกร่วม ที่รู้สึกต่อความผิด ชอบชั่ว ดี ของตนเองที่มีต่อสังคมส่วนรวม การทำประโยชน์ต่อสังคม และการช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม ซึ่งการปลูกฝังและชี้ให้เห็นว่าการมีจิตสำนึกร่วมที่ดีต้องเกิดจากการอบรมของครอบครัวและชุมชน ให้ทุกคนเกิดความรู้สึกว่า “ชุมชนของตนเองเป็นของทุกคน” อันจะนำไปสู่การป้องกันและต่อต้านการทุจริตได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามบางความคิดเห็นที่ต้องการให้มีหลักสูตรการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อมาสนับสนุนให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกร่วม

(2) การสร้างกระบวนการร่วมกันวางแผน ในแต่ละโซนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตได้เป็นอย่างดีนั้น ต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล (Good

governance) หรือที่เรียกว่าหลักแห่งความรับผิดชอบหรือการตรวจสอบสาธารณะ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักฉันทามติ หลักความรับผิดชอบ หลักการตอบสนองความต้องการของประชาชน หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการใช้หลักธรรมาภิบาลที่ดีจะก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งคุณธรรมและจริยธรรมทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการลดการใช้ระบบเส้นสายหรือระบบอุปถัมภ์ในสังคม และก่อให้เกิดการลดการทุจริตคอร์รัปชันที่นับวันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช่วางแผนการดำเนินงานของแต่ละสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

(3) **ร่วมกันดำเนินกิจกรรม** ในแต่ละโซนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตได้เป็นอย่างดีนั้น ต้องใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้รับทราบว่ามี การดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่จะเกี่ยวข้อง และจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง โดยผ่านหลักธรรมาภิบาลขององค์กร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของแต่ละสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

(4) **การร่วมประเมินผล** ในแต่ละโซนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตได้เป็นอย่างดีนั้น ต้องใช้หลักการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้าง เพื่อที่จะนำไปสู่การประเมินในหลากหลายลักษณะ หรือประเมินแบบรอบด้าน แบบ 360 องศา โดยให้มีผู้ให้ความคิดเห็น ดี ชม วิพากษ์ วิจารณ์ จากทุกภาคส่วน โดยต้องเปิดใจพร้อมรับ ให้เกิดการปรับ เปลี่ยน พฤติกรรมและการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การใช้กระบวนการการเสริมพลัง (Empowerment) ให้กับทีมดำเนินงานให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

(5) **ร่วมกันรับผลประโยชน์** ในแต่ละโซนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในการดำเนินงานของแต่ละสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลยนั้น ต้องใช้หลักการกระจายความรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากการกระจายบทบาทหน้าที่ให้กับทุกคน เมื่อมีผลประโยชน์เกิดขึ้นทุกคนก็จะได้รับประโยชน์ตามที่ทุกคน ทุกบทบาทจะได้รับผลตอบแทน ส่วนผู้ที่ไม่มีบทบาทก็จะได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนในการเป็นผู้แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินงานสาธารณะอื่นๆ ดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop)
ที่มา : วิษญ์ มะลิตัน, 2565

4.2.2) กิจกรรมการดำเนินการประชุมสรุปบทวนข้อมูลวิจัย เพื่อให้ข้อมูลผู้ให้ทุนวิจัย คือคณะกรรมการ

ประสานงานสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเลย (คปอ.) จำนวน 18 คน โดยคณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเลย (คปอ.) จะประกอบด้วย (1) ตัวแทนกองทุนสวัสดิการอำเภอละ 1 คน รวมเป็น 14 คน (2) คณะกรรมการดำเนินงานกองเลขานุการของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย จำนวน 3 คน (3) ที่ปรึกษา คณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเลย 1 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทวนสอบผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพก่อนให้ข้อมูลสรุปแก่ผู้สนับสนุนทุนวิจัย โดยการประชุมจัดขึ้นที่ศูนย์ประสานงานภาคประชาชน บ้านนาบอน ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ในวันที่ 22 มีนาคม 2566 ผลการจัดกิจกรรมพบว่า คณะกรรมการ คปอ.ที่เข้าร่วมเวทีเห็นว่าผลการวิจัยเชิงปริมาณได้สะท้อนให้เห็นว่า คปอ.ต้องให้ความสำคัญในการวางแผนให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการวางแผนที่จะนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงานให้หนักขึ้นหากคาดหวังให้กลุ่มสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยมีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีต่างแสดงความเห็นเพื่อค้นหาแนวทางสร้างกระบวนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย โดยพยายามที่จะอธิบายผ่านกรอบคิดคือ 1) กลุ่มสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดย (1) การสร้างจิตสำนึกร่วม (2) การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (3) การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (4) การประเมินที่หลากหลายตามการดำเนินงาน และ (5) การกระจายความรับผิดชอบในชุมชน ผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพต่างเสริมกันว่าการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ดี ควรเริ่มจากหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการร่วมวางแผน อันจะนำไปสู่การขยายผลไปยังองค์กรชุมชนอื่นๆ ที่นับได้ว่าเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนาชุมชนสมัยใหม่ ที่เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา (Community Development Partnership: CDP) คือ ต้องให้เจ้าของปัญหาลุกขึ้นมาาร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาร่วมกัน ดังภาพ

ภาพที่ 2 แสดงการสรุปบทวนข้อมูลการวิจัยของคณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนจังหวัดเลย (คปอ.)
ที่มา : วิษณุ มะลิตัน, 2566

5. อภิปรายผล

5.1 ผลของความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย พบว่าความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ในภาพรวมของความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วม ค่า PNI modified เท่ากับ 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อ 2) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมวางแผน เป็นลำดับที่ 1 ค่า PNI modified เท่ากับ 0.43 รองลงมาได้แก่ ข้อ 3) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมดำเนินงาน ข้อ 5) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมประเมินผล ข้อ 4) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมรับผลประโยชน์ และข้อ 1) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมคิด ค่า PNI modified เท่ากับ 0.40, 0.25, 0.17 และ 0.15 ตามลำดับ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมถ้าสมบูรณ์ทั้ง 5 กระบวนการคือ กระบวนการร่วมคิด กระบวนการร่วมวางแผน กระบวนการร่วมดำเนินการ กระบวนการร่วมประเมินผล และกระบวนการร่วมรับผลประโยชน์ จะทำให้การพัฒนาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วิษณุ มะลิตัน (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นยั่งยืนใน

จังหวัดเลย ที่พบว่าความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.265 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) การปฏิบัติงานตามหลักร่วมดำเนินงาน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เป็นลำดับแรก ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.428 ซึ่งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นโดยกระบวนการผลิตสินค้าถือได้ว่าการร่วมดำเนินงานเป็นสิ่งสำคัญอย่างแรก ส่วนกระบวนการพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของคนในองค์กรนั้น กระบวนการวางแผนจะมีความสำคัญเป็นลำดับแรก จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ทางด้านปริมาณออกมาอย่างเหมาะสมและจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมได้เป็นอย่างดี

5.2 แนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลย และเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลยประกอบด้วย (1) การสร้างกระบวนการร่วมกันคิด ต้องมีการสร้างจิตสำนึกร่วม (Consciousness cultivation) โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎระเบียบให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องสร้างให้คนทุกรุ่น ทุกวัยมีจิตสำนึกร่วม ที่รู้สึกต่อความผิด ชอบ ชั่ว ดี ของตนเองที่มีต่อสังคมส่วนรวม (2) การสร้างกระบวนการร่วมกันวางแผน ต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล (Good governance) หรือที่เรียกว่าหลักแห่งความรับผิดชอบหรือการตรวจสอบสาธารณะ (3) ร่วมกันดำเนินกิจกรรม ต้องใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้รับทราบว่ามีกิจกรรมอย่างไรบ้าง ใครบ้างที่จะเกี่ยวข้อง และจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง (4) การร่วมประเมินผล ต้องให้เกิดความคิดเห็น ดี ชม วิพากษ์ วิจารณ์ จากทุกภาคส่วน โดยต้องเปิดใจพร้อมรับ ให้เกิดการปรับ เปลี่ยน พฤติกรรมและการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การใช้กระบวนการเสริมพลัง (Empowerment) ให้กับทีมดำเนินงานให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และ(5) ร่วมกันรับผลประโยชน์ ต้องพิจารณาขอบข่ายบทบาทหน้าที่ให้กับทุกคน เมื่อมีผลประโยชน์เกิดขึ้นทุกคนก็จะได้รับประโยชน์ตามที่ทุกคน ทุกบทบาทจะได้รับผลตอบแทน ส่วนผู้ที่ไม่มีบทบาทก็จะได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนในการเป็นผู้แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายสาธารณะหรือการดำเนินงานสาธารณะนั้นๆ สอดคล้องกับ วิษญู มะลิตัน (2565) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมพลังองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานในจังหวัดเลย พบว่าแนวทางการเสริมพลังองค์กรชุมชน 1) การเสริมสร้างอุปาทานบวทางสังคม 2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และ 3) การเสริมสร้างแกนกลางการพัฒนาชุมชน เพื่อผลักดันให้ กลุ่มคณะกรรมการ กลุ่มสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มภาคีเครือข่าย ให้สามารถรับรู้ถึงปัญหาที่กำลังประสบอยู่ กระตุ้นให้ภาคีเครือข่ายมาร่วมงาน ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มเพื่อให้เกิดการขยายผลการเสริมพลัง ซึ่งในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการทั้ง 5 นั้นจะเห็นว่าทุกหมดยสำคัญจะนำไปสู่การขยายผลไปยังองค์กรชุมชนอื่นๆ ที่นับได้ว่าเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนาชุมชนสมัยใหม่ ที่เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา (Community Development Partnership: CDP) คือ ต้องให้เจ้าของปัญหาลุกขึ้นมาช่วยกันเป็นหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาร่วมกัน

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย จะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดย 1) การสร้างจิตสำนึกร่วม 2) การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ 3) การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 4) การประเมินที่หลากหลายตามการดำเนินงาน และ 5) การกระจายความรับผิดชอบในชุมชน ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา (Community Development Partnership: CDP) คือ ต้องให้เจ้าของปัญหาลุกขึ้นมาช่วยกันเป็นหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาร่วมกัน

7. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย ในภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วม ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการปฏิบัติงานตามหลักร่วมวางแผน เป็นลำดับที่ 1 ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.43 ดังนั้น สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยต้องมีการพัฒนาคณะกรรมการในส่วนของ คปอ. เพื่อให้มีพลังในการผลักดันให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยสามารถป้องกันและต่อต้านการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ต้องสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมคณะกรรมการ คปอ.

เพื่อเป็นการติดอาวุธสำหรับการเสริมพลังกลุ่มสวัสดิการและสภาองค์กรชุมชนในจังหวัดเลย ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่วางตำแหน่งเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นควรมีหลักสูตรระยะสั้นในการพัฒนาคณะกรรมการของกลุ่มให้เข้มแข็ง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

กระบวนการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) ที่สามารถระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดี ผนวกกับเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีจึงทำให้ผลที่ได้มีความเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง และในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเกี่ยวกับกรณีศึกษาการทุจริตของสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดเลยและเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดเลย เพื่อนำไปเป็นบทเรียนสำหรับกลุ่มใหม่ๆ ที่เพิ่งก่อตั้งให้มีความรู้เท่า รู้ทัน และป้องกันปัญหาที่จะเกิดต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดเลย. (2562). รายงานผลพัฒนาขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดเลยประจำปี 2562-2563. เอกสารถ่ายสำเนา เย็บเล่ม.
- เดช พุ่มคชา. (2565). การพัฒนาชุมชน สังคม ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ธีระ สนิทธารักษ์. (2558). สถิติประยุกต์ : ปฐมบทแห่งการวิจัยทางสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โยธิน แสงดี. (2562). เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method). เอกสารถ่ายสำเนา เย็บเล่ม
- พินทุสร โพธิ์อุไร. (2562). แนวคิดว่าด้วยการเสริมพลังชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ. วารสารพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 มกราคม – เมษายน 2562 หน้า 64-77.
- ภิญญา ภัทรกิจจารุ, อัญชลี ศรีสมุทร. (2557). อุปาทานหมู่ : แนวทางปฏิบัติ. วารสารพยาบาลตำรวจ. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557 . หน้า 209 – 219.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. Online. เข้าถึงได้จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html. (เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2566)
- วัลลิกา ฉลากบาง. (2560). การวิจัยแบบผสมผสาน Mixed Methods Research. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 : มกราคม - เมษายน 2560 หน้า 124-132
- วิญญู มะลิตัน. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาผู้นำสภาองค์กรชุมชนตำบลในเขตจังหวัดเลยเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี. วารสารวิชาการธรรมทัศน์. ปีที่ 23 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน). หน้า 107-118.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2560). องค์กรชุมชนภาคอีสานกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ปี 2560 กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : บจ.อีสานบิซ.
- สมยศ นาวิก. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ผู้จัดการ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2557). แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุรยุทธ สุระท้าว. (2564). ดัชนีชี้วัดเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพสภาองค์กรชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุริยวิภา ไชยพันธุ์ (2558: บทนำ). ภาวะผู้นำกับการครองตน ครองคน และครองงาน Leadership with Self- Management, Man Management and Job Management. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2557 – เมษายน 2558 หน้า 60-70.

Srirattanaball, A. (2017). Health Promotion and Community Empowerment, Unpublished Document.

Tienhongsakun W. (1986). Community Development according to the Western Philosopher. Bangkok: O.S. Printing House.

Tiangthum V. (2015). Community Capacity Building: Concept and Applications. Bangkok: Danex Inter Corporation.

Wiangsang A., et al. (2005). Participatory Monitoring and Evaluation. Bangkok: Learning Enhancement for Happy Communities Project.